

Мархева Оксана Євгенівна, викладач кафедри німецької мови і літератури з методикою викладання, Криворізький державний педагогічний університет

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація

У статті розглядаються шляхи формування іншомовної комунікативно-професійної компетенції майбутніх учителів іноземних мов засобами інформаційних технологій, а саме: визначаються можливості впровадження інформаційних технологій у процес підготовки майбутніх учителів іноземних мов із метою формування в них підкомпетенцій, які входять до складу іншомовної комунікативно-професійної компетенції, умови застосування інформаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов.

Ключові слова: іншомовна комунікативно-професійна компетенція, інформаційні технології, комп'ютерні навчальні програми, інтернет-проекти.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У час переходу від постіндустріального до інформаційного суспільства одним із пріоритетних завдань держави є питання інформатизації усіх сфер суспільного життя. Отже, перед системою освіти постає завдання підготувати майбутнє покоління до життя в інформаційному суспільстві. Соціальне замовлення, підтверджене законодавчо в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті (2002), Законі України «Про освіту», Законі України «Про національну програму інформатизації» (2002), Плані дій Ради Європи 2008–2011 [1–4], висуває нові вимоги до кваліфікаційних характеристик посади «вчитель» і вимагає, у свою чергу, розробки нових освітніх стандартів.

Уміння працювати з комп'ютером є невід'ємною складовою ключових компетентностей людини [5] і запорукою успішної кар'єри в інформаційному суспільстві. Закінчивши навчальний заклад, людина повинна вміти не тільки користуватись інформаційними технологіями, а й навчатись за їх допомогою. Для реалізації цієї мети потрібні висококваліфіковані вчителі, здатні використовувати потенціал інформаційних технологій у навчальному процесі.

Учитель, як носій і ретранслятор культури і вселюдських цінностей, має вміти організувати діалог із реальними і віртуальними партнерами, активно застосовувати можливості комп'ютерних мереж. Враховуючи утвердження на європейському освітньому просторі філософії відкритої освіти, учителі іноземних мов не можуть залишатись осторонь цих процесів. Тому особливого значення набуває формування в майбутніх учителів іноземних мов іншомовної комунікативно-професійної компетенції засобами інформаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання інформаційних технологій у навчальному процесі взагалі і під час вивчення іноземних мов не є новою як для вітчизняної, так і зарубіжної науки. Про це свідчать численні дослідження таких вчених, як О. Шестопалюк, Р. Гуревич, О. Моргун, А. Підласий, А. Зубов, О. Кущенко, Л. Карташова, Н. Макоєд, M. Grüner, T. Hassert, L. Engler, D. Rösler, M. Erdmenger та ін. Але на практиці, у зв'язку з відсутністю технічної можливості в системі вищої освіти України, інформаційно-комунікаційні технології тільки починають впроваджуватися. Про це свідчить, наприклад, той факт, що лише у лютому 2004 року в системі післядипломної педагогічної освіти України започаткували міжнародну програму Intel «Навчання заради майбутнього». Метою цієї програми було підвищення загальної інформаційної грамотності українського суспільства та застосування інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі [6]. З того часу цей досвід поширюється і в практику вищої педагогічної освіти.

Отже, це стало лише початком, тому залишається ще багато відкритих питань, які потребують вирішення. Виходячи з вищезазначеного, **метою** даної статті є вивчити можливості для формування іншомовної комунікативно-професійної компетенції майбутніх учителів іноземних мов засобами інформаційних технологій. У ході дослідження нами розв'язуються такі **завдання**:

- визначення можливостей використання інформаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов;
- визначення ролі інформаційних технологій для формування структурних компонентів іншомовної комунікативно-професійної компетенції майбутніх учителів іноземних мов;

- визначення умов застосування інформаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з виробничими функціями діяльності вчителя, у структурі іншомовної комунікативно-професійної компетенції вчителя іноземної мови вченими виділено такі підкомпетенції:

- 1) мовленнєва компетенція (навички аудіювання іншомовного мовлення; навички усного спілкування; читання; писемного спілкування; прагматичні компетенції);
- 2) мовна компетенція (фонетичний, лексичний, граматичний аспект);
- 3) соціокультурна іншомовна компетенція (знання про країну, мову якої вивчають);
- 4) навчальна компетенція (навчальні вміння оволодіння іншомовною мовленнєвою, мовною, соціокультурною компетенціями) [7].

Використання інформаційних технологій у процесі навчання іноземних мов відкриває широкі можливості для поглиблення знань, для розвитку іншомовної комунікативно-професійної компетенції майбутніх учителів іноземних мов, для запровадження в навчальному процесі технологій, які були б спрямовані на тих, хто навчається. Інформаційні технології збагачують навчальний процес змістовно і роблять його більш наочним, покращують сприйняття й розуміння навчального матеріалу, пов'язують між собою вивчення мови і певної лексичної теми, допомагають орієнтувати майбутніх учителів іноземних мов на подальшу перспективу, мінімізувати розходження між комунікативними цілями навчання і фактично набутими мовними навичками та вміннями, що сприяють розвитку навчальної компетенції [8].

Уважаємо, що інформаційні технології потрібно використовувати в навчальному процесі з обережністю, на певному етапі заняття, чітко усвідомлюючи мету їх застосування. Зважаючи на те, що вивчення мови відбувається у чотири етапи (сприйняття мови, її аналіз, закріплення та використання у мовленні), ученими рекомендовано на занятті також дотримуватися цієї поетапності згідно фаз ведення заняття, а саме: 1) сприйняття мови (мотивація, підготовка через зняття лексичних та граматичних труднощів, попереднє читання або прослухування, читання або прослухування, перевірка розуміння), 2) аналіз мови (виокремлення і пояснення певних мовних феноменів, пояснення граматичних та лексичних правил, називання проблемних питань

теми, що вивчається, та дискутування), 3) закріплення (виконання вправ на окремі мовні феномени), 4) використання у мовленні (перенесення вивчених мовних феноменів на інші комунікативні ситуації) [9].

Більш того, використовуючи інформаційні технології у навчальному процесі, слід чітко розуміти, для виконання якої з дидактичних функцій на кожному з етапів заняття вони слугують: мотивування, тобто мотивація до активної роботи на занятті та до навчання взагалі; передача знань, інформації; керівництво роботою, наприклад, під час виконання вправ; стимулювання говоріння (обговорення явищ, думок, почуттів); контроль.

Слід зазначити, що реалізувати ці дидактичні функції інформаційних технологій у навчальному процесі можна залежно від технічних можливостей навчального закладу: у спеціально обладнаних комп'ютерних класах або за відсутності достатньої кількості комп'ютерів — спрямовувати самостійну роботу студентів у позааудиторний час на використання комп'ютерів удома.

Наявність дорогого програмного забезпечення не є обов'язковою умовою успішного запровадження в навчальному процесі інформаційних технологій. **Текстовий редактор Microsoft Word** допомагає без зайвих зусиль створювати, переробляти тексти і вносити до них корективи. Ця його основна функція може використовуватись у процесі вивчення іноземних мов для формування мовної компетенції. Так, наприклад, під час набору тексту на комп'ютері автоматично перевіряється орфографія, так студент додатково звертає увагу на правильність написання, зосереджується на пошуку правильного варіанту. На нашу думку, така перевірка орфографії є навіть більш ефективною, ніж перевірка вчителем або викладачем уже готової, написаної від руки роботи. Як показує досвід, коли студент отримує після перевірки свою роботу, він не завжди навіть продивляється їй, а якщо й робить це, то приділяє цьому заняттю не достатньо уваги і не надає великого значення. Головним для більшості студентів є бал, який був отриманий ним за виконання роботи. Вони не усвідомлюють, що перевірена письмова робота дає їм можливість проаналізувати рівень знань та вмінь, який вдалося досягти, і вдосконалити його. Враховуючи дефіцит часу на занятті, удосконалення *орфографічного аспекту мовної компетенції* студентів, на жаль, залишається поза увагою викладачів. А у процесі виконання письмових завдань на комп'ютері відбувається мимовільна автоматизація навичок письма, і викладач під час перевірки зможе

більше зосередитися на лексичному, граматичному та змістовному наповненні роботи.

Наш досвід показав, що крім орфографічного аспекту мовної компетенції, за допомогою текстового редактора можна вдосконалювати і *лексичний аспект*. Викладач може самостійно підготувати такі вправи, наприклад, набрати на комп'ютері певні лексичні одиниці та попросити студентів згрупувати їх за будь-якою мовною ознакою, залежно від цілей заняття. На наш погляд, ефективними є вправи, у яких скомбіновані малюнок і лексичні одиниці. Їх викладач теж може створювати самостійно (Beispiel: Schreiben Sie die Wörter zu den passenden Körperteilen mit Hilfe von Textfeldern!).

Текстовий редактор дає можливість для вдосконалення і *граматичного аспекту мовної компетенції*: можна запропонувати студентам продовжити частини речень за допомогою підрядних (Beispiel: Vervollständigen Sie die Nebensätze mit ‚wenn‘- Sätzen in den gegebenen Feldern! Ich arbeite am Computer, wenn . . .).

Наш досвід викладання підтвердив, що дієвим для формування *прагматичної компетенції* можна визнати використання завдань, на зразок: розмістити частини тексту (окремі речення) у правильній послідовності. Технічно це відбувається так: використовують можливість відкривати декілька вікон одночасно, в одному вікні розміщують запропонований викладачем текст, а в іншому студент повинен створити свій власний текст, впорядкувавши речення згідно до логіки викладу матеріалу. Виконані роботи студенти здають викладачеві або обмінюються ними, здійснюючи взаємоперевірку. Такі завдання завжди викликають зацікавленість студентів і сприяють підвищенню ефективності навчального процесу.

Крім текстового редактора Microsoft Word можна використовувати у навчальному процесі й *авторські комп'ютерні програми*. Авторськими програмами є заздалегідь приготовані шаблони, змістове наповнення яких можна змінювати залежно від теми, що вивчається [10, с. 58]. Такі програми є особливо ефективними для формування *навчальної компетенції* майбутніх учителів іноземних мов. За допомогою таких програм студенти можуть самостійно готувати завдання і брати участь у розробці планів занять. Для педагогічного навчального закладу це має особливе значення, оскільки дає можливість реалізувати принцип педагогізації практичного курсу іноземної мови і практично підготувати студентів до педагогічної практики в школі. Існує

багато різних авторських програм: «Wida's Authoring Programmes», «Zarb», «Pauker», «Story Corner», «LECTRA» та інші. Ці програми дають можливість учителеві створювати додаткові завдання для відпрацювання граматики, для перевірки і закріплення вокабуляру тощо.

Як приклад наведемо наш аналіз авторської програми «Zarb3». На наш погляд, вона значною мірою полегшує роботу вчителя, оскільки підготовка завдань за її допомогою не займає багато часу. «Zarb3» розроблено на основі текстового редактора Word, тому її використання не потребує від учителя додаткових знань комп'ютера. Працюючи з вправами, розробленими за допомогою цієї програми, майбутні вчителі іноземних мов мають змогу вдосконалювати деякі аспекти своєї іншомовної комунікативно-професійної компетенції, а саме:

- орфографічний аспект (наприклад, під час вивчення теми «Пори року» використовуємо вправи, на зразок: Ordnen Sie die Buchstaben: 1) I J N U: _ _ _ _ , 2) N A U J A R: _ _ _ _ _ u.s.w.);
- лексичний та граматичний аспекти, використовуючи, наприклад, тексти з пропущеними словами (Lückentexte). (Beispiel: Dieser Geschichte fehlen die Verben. Machen Sie den Text vollständig.

Ein Schneider _ _ _ vor seiner Haustür, als eben ein Elefant zur Tränke _ _ _ _ . Der Schneider _ _ _ _ schon einen Korb voll Äpfel neben sich _ _ _ _ _ . Als der Elefant die Äpfel _ _ _ , _ _ _ _ _ er still, _ _ _ _ _ seinen Rüssel aus und _ _ _ _ _ sich einen Apfel nach dem anderen. Das _ _ _ _ _ den Schneider, und als der Rüssel wieder _ _ _ , _ _ _ _ _ er mit seiner Nadel hinein. Der Elefant _ _ _ _ _ und _ _ _ _ _ weiter zur Tränke.

Bitte setzen Sie an der richtigen Stelle ein:

ärgerte | hatte | sah | stand | holte | stehen | streckte | kam | machte | saß | stach | ging | ging).

З цією метою можна використовувати і самостійно створені кросворди, розв'язувати які допомагають малюнки; загадки, на зразок «Відшукай слово»:

(Beispiel: Hier sind die Bezeichnungen von Sternzeichen versteckt. Finden Sie sie?

L K D F I S C H E Y U S / Ö K A S K O R P I O N E / W E N K K R E B S C H Q /
E W M S T E I N B O C K / E E G N I L L I W Z W X / J I U S C H Ü T Z E I F /
L G W P J K W P Y N D I / W G G E J A T V H S D S / W A S S E R M A N N E T .)

Крім текстового редактора та авторських програм, є і *спеціальні навчальні програми*, розроблені до підручників, і самостійні навчально-методичні комплекси. Є програми, які мають на меті заучування певних мовних феноменів (3500 німецьких слів. Техніка запам'ятовування, 2008; Професор Хіггінс. Німецька без акценту!, 2005; П. Тагіль. Граматика німецької мови у вправах, 2005). Такі програми мають допоміжну функцію і використовуються, як правило, в позааудиторний час. Для вивчення німецької мови як одну з найкращих програм такого типу можна розглядати програму Deutsch inter@ktiv, що була розроблена Pons.

Ігрові навчальні програми більше підходять для дітей і мають розважальний характер, тому в нашому дослідженні ми не будемо піддавати їх аналізу. Цікавими є програми, які побудовані у вигляді книги (Німецька. Fortgeschrittene. Tell me more 2 CD, 2004; Sprachkurs Deutsch, 2005; Tangram. Курс німецької мови. Повний курс, 2006). Вони передбачають комплексний підхід до вивчення іноземних мов: за їх допомогою можна вчити вокабуляр, тренуватись у використанні певних граматичних структур, працювати над вимовою, правописом, розвивати навички аудіювання, читання та інші [11, с. 75]. Відомими програмами такого виду є «Lina und Leo» і «Interaktive Sprachreise», що розроблені інститутом ім. Гете (<http://www2.goethe.de/z/50/linaleo/deindex.htm>).

Широкі можливості для занять з іноземної мови і розвитку іншомовної комунікативно-професійної компетенції відкриває *Інтернет*. В європейських країнах Інтернет почали використовувати для занять з іноземної мови ще в 90-х роках переважно з метою виконання пошукових завдань, публікації текстів, для роботи з актуальним і автентичним мовним матеріалом, для виконання вправ з аудіювання на базі автентичних матеріалів, для вдосконалення граматичної компетенції, для роботи з online словниками і для виконання інтерактивних вправ [12]. Якщо класифікувати всі ці типи роботи за метою їх використання в навчальному процесі, то ми отримаємо три види завдань: на комунікацію, на отримання інформації і публікацію.

Завдяки Інтернету суттєво розширюються можливості використання комп'ютера для формування *мовленнєвої компетенції* майбутніх учителів іноземних мов. Використання *інтернет-ресурсів* у навчальному процесі безпосередньо пов'язано з такою його формою організації, як навчальний проект. Заняття, що базуються на проектній методиці, суттєво відрізняються від звичайних, оскільки завжди

пов'язані з активною пошуковою роботою. Вони мають на меті формування в майбутніх учителів *навчальної компетенції*, набуття нових навчальних стратегій, відповідального ставлення до роботи, що має бути виконана, підвищення мотивації до вивчення іноземних мов тощо. До переваг навчальних проектів можна віднести і те, що вони мають відношення до реального життя, пов'язані з інтересами його учасників, формують навички як самостійної роботи, так і роботи в групі, змушують не просто виконувати поставлене викладачем завдання, а й самостійно планувати свою роботу з метою досягнення кращих результатів. Розподіл завдань між членами групи допомагає залучити до роботи всіх без винятку, враховуючи індивідуальні особливості і здібності кожного.

На основі проведеного аналізу інтернет-джерел, ми дійшли висновку, що завдяки інтернет-проектам можна досягти оптимального поєднання матеріалу для формування мовної, мовленнєвої і країнознавчої компетенцій. Зазвичай, впровадженню будь-якого інтернет-проекту в навчальний процес повинна передувати робота з традиційними засобами навчання. Адже участь у проектах передбачає сформованість іншомовної комунікативної компетенції на досить високому рівні. Це обумовлено не тільки відсутністю дидактизації інтернет-матеріалів, а й самими завданнями, що стоять перед майбутніми вчителями в процесі роботи над проектом. Прийнято виділяти такі етапи проекту: ініціювання (пошук ідей для проекту); початок проекту (складання плану і початок роботи над проектом); реалізація проекту; презентація результатів проекту; оцінювання результатів [13, с. 134]. Важливо, що навчальні інтернет-проекти надають можливість його учасникам працювати в автономному режимі, займати активну позицію і самостійно організовувати свій навчальний процес.

На особливу увагу заслуговують *комунікативно спрямовані інтернет-проекти*, які можна організовувати як в аудиторний, так і в позааудиторний час. Такі проекти можуть базуватись на синхронній або асинхронній комунікації. Як асинхронна комунікація виступає листування за допомогою e-mail та спілкування на інтернет-форумах. Тут можна використовувати як індивідуальні, так і колективні форми роботи. Так, наприклад, викладач ставить завдання зібрати інформацію щодо різновидів хобі, студенти обмінюються цією інформацією, узагальнюють її, роблять висновки про міжкультурні відмінності й оприлюднюють результати дослідження на веб-сторінці в Інтернеті. Переваги асинхронної комунікації засобами Інтернету беззапе-

речні, адже є можливість спілкування з носіями мови, отримання автентичної інформації про культуру країни, мову якої вивчають. Крім того, у режимі асинхронної комунікації, її учасники мають час на обдумування структури висловлювання, на добір лексико-граматичних засобів для реалізації мовленнєвих інтенцій.

Листування за допомогою e-mail наближене за своєю формою до діалогу. Завдяки реальності ситуації, у якій воно відбувається, суттєво підвищується мотивація, адже студентам цікавіше дізнатися про те, що думають з того чи іншого приводу їхні однолітки, ніж фіктивна особистість з дидактичного тексту підручника. Отже, реалізується принцип міжкультурності навчання.

Наш досвід і результати проведеного серед викладачів мовних кафедр опитування підтвердили думку, що *синхронна комунікація в Інтернеті*, яка відбувається в чаті і протягом on-line конференцій, під час аудиторних занять використовується зрідка. Причиною цього є відсутність необхідного технічного забезпечення в навчальних закладах і знань у студентів про відповідні програми. Крім того, у навчальному процесі практично неможливо керувати таким видом комунікації. Але не можна заперечувати і його істотні переваги, до яких належить, насамперед, те, що чат є сумішшю усного і писемного мовлення. Сучасні дослідження підкреслюють його комунікативне значення, велику роль для підвищення рівня мотивації до оволодіння іноземною мовою. Було доведено, що протягом знаходження в чаті, студент продукує більше, ніж під час звичайних дискусій. Крім того, сором'язливі студенти почувають себе більш вільно і, як наслідок, частіше вступають до розмови [14].

Враховуючи ці переваги, деякі навчальні заклади Європи почали використовувати протягом останніх років *дидактично спрямований чат* із метою підтримки формування іншомовної комунікативної компетенції. Досвід європейських колег виявив, що така форма роботи може бути продуктивною на етапі вдосконалення знань і навичок, тобто у педагогічному навчальному закладі може бути запроваджена для студентів 3–5 курсів. Дидактично спрямований чат суттєво відрізняється від звичайного: по-перше, він створюється безпосередньо з навчальною метою, що передбачає наявність відповідного адміністрування (участь у проекті викладачів і тьюторів), по-друге, такий чат є тематично сконцентрованим. Виходячи з цього, доцільно створювати дидактичний чат для певного кола не анонімних користувачів (наприклад, для навчальної групи). Засіданням в чаті повинна передувати підготовча робота на заняттях (читання

текстів, виконання вправ, тренування у використанні лексичних одиниць та ін.) Використання писемного мовлення для тематичної, прямої і синхронної комунікації уможливорює, отже, цілеспрямоване вдосконалення мовленнєвої компетенції. Завдяки реалізації комунікації на письмі, ті, хто навчаються, мають змогу неодноразово перечитувати й опрацьовувати свої репліки, відшукувати та виправляти помилки. Є можливість і для вдосконалення *стратегічної компетенції*: можна вдосконалювати навички початку, ведення і закінчення розмови, зміни теми обговорення та ін. Одночасно вдосконалюються навички письма і стратегії читання [16, с. 17].

Відомим засобом медійного навчання іноземної мови є всесвітнє павутиння *World-Wide Web*. Наш аналіз виявив, що, у першу чергу, його використовують для отримання країнознавчої інформації: від актуальних новин до розкладу потягів. А по-друге, тут можна знайти велику кількість безкоштовних навчальних вправ і за умов наявності власного веб-сайту розмістити на ньому свої твори. Практично для кожної теми за допомогою WWW можна знайти автентичну інформацію, яку потім використати для розробки навчальних проектів. Так, наприклад, група студентів отримує завдання спланувати подорож до Німеччини. Деякі студенти шукають інформацію про можливості подорожування, інші — цікаві або визначні місця, можливості для перебування (розміщення в готелі та ін.) і, нарешті, остання група планує, у якій послідовності буде проходити подорож. Потім усі разом обговорюють зібрану інформацію і представляють проект.

Можливості WWW майже безмежні, але переважну більшість матеріалів створено для носіїв мови, тому, звичайно, відсутня їх дидактизація. Однак є й дидактизовані матеріали, які можна знайти, наприклад, на сторінках інституту ім. Гете (<http://www.goethe.de/>). Тут є близько 30 різних видів навчальних матеріалів з німецької мови в режимі on-line: завдання з граматики, додаткові матеріали до підручників, таких як «Themen neu» тощо, самостійні on-line курси та інтернет-вправи, спрямовані на набуття певних мовних і мовленнєвих компетенцій. Є курси, запропоновані вчителями, є й такі, що проводяться в рамках співпраці різних країн і навчальних закладів. Курси, — що були розроблені вчителями-практиками, — є яскравим прикладом того, як за допомогою Інтернету можна вдосконалювати іншомовну комунікативну компетенцію. Одним із таких курсів є «Lernnetz Deutsch», який було розроблено Йоханнесом Йененом (<http://lerndeutsch.com>). Цей курс може використовуватися як додатко-

во, як супровід для традиційного навчання за допомогою підручника, так і самостійно [15]. Загальнодоступними є також on-line словники, використання яких значно заощаджує час, але піддає небезпеці отримати неправильний переклад.

Незважаючи на численні переваги використання інформаційних технологій для навчання іноземної мови, є багато обмежень, які слід враховувати, перш ніж включити їх до навчального процесу. По-перше, слід враховувати, що для підвищення ефективності навчального процесу, робота за комп'ютером в аудиторії не повинна тривати більше ніж тридцять хвилин; за одним комп'ютером можуть працювати також і двоє або троє студентів, що уможливорює додаткове комунікативне спрямування навчання іноземної мови. По-друге, слід пам'ятати, що веб-тексти призначені для читання по діагоналі або вибіркового читання з метою отримання певної інформації. Детальне читання, натомість, краще проводити на основі традиційних медійних засобів (підручників, газет, журналів). До вибору теми і формулювання завдання треба підходити з обережністю, оскільки, як вже було зазначено, більшість матеріалів у вебі не дидактизована. Рекомендовано перед тим, як дати пошукове завдання студентам, самостійно спробувати запросити таку інформацію і перевірити деякі лінки.

Технічні засоби навчання не завжди підвладні людині, інколи виникають ситуації, коли не працює сервер або не вдається знайти партнера в чаті та ін., на такий випадок необхідно мати в запасі інші завдання, щоб навчальний процес не зазнав шкоди і мета заняття, незважаючи на проблеми, що виникли, була досягнута [15].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Використання інформаційних технологій у процесі вивчення іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах суттєво підвищує ефективність формування всіх аспектів іншомовної комунікативно-професійної компетенції майбутніх учителів іноземних мов. Їх застосування є доцільним як під час аудиторних занять, так і для організації самостійної роботи під керівництвом викладача. Ефективними шляхами організації цих форм роботи є авторські комп'ютерні програми, спеціальні навчальні програми, текстовий редактор Word, всесвітня мережа Інтернет.

Проте, використовуючи інформаційні технології в навчальному процесі, слід зважати на те, що комп'ютер — не заступник викладача, а лише допоміжний засіб, який має певні дидактичні функції і за їх допомогою розширює можливості навчальної діяльності. Уважаємо, що комп'ютер бере не себе велику частину рутинної роботи

викладача, забезпечує контроль за навчальним процесом, виконує функцію зворотного зв'язку між студентом і викладачем, допомагає організовувати самостійну роботу. Він надає можливість впроваджувати принцип індивідуалізації навчання, активізує пізнавальну діяльність, підвищує рівень мотивації до вивчення мови.

Отже, ураховуючи позитивний досвід викладачів-практиків та посилену увагу педагогічної спільноти до розвитку ключових компетентностей, подальших досліджень потребують дидактичні умови вдосконалення процесу підготовки вчителів іноземних мов за допомогою інформаційних технологій. Необхідно розробити такі навчальні програми, які будуть враховувати вимоги нових освітніх стандартів і орієнтуватися на формування професійних компетентностей згідно з європейськими рамками кваліфікацій.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» № 1060-XII, із змінами від 11.06.2008 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_00. — Заголовок з екрана.
2. Закон України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 – ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=74%2F98-%E2%F0>. — Заголовок з екрана.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (проект) / Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України. — Київ: Шкільний світ, 2001. — 24 с.
4. План дій Ради Європи 2008–2011 (Ukrainian) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/coe/ua/9958.htm>. — Заголовок з екрана.
5. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти // Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. — К.: „К. І. С.”, 2003. — С. 13–39.
6. Intel® Навчання для майбутнього. — К.: Видавництво «Нора-прінт», 2005.
7. Мархева О. Є. Система формування іншомовної комунікативної компетенції в руслі кредитно-модульної системи // Збірник матеріалів П'ятої науково-практичної конференції «Актуальні проблеми і перспективи розвитку вищої освіти в Україні». — Кіровоград: КІК, СПІ «ПА». – НРЦ, 2005. — С. 35–36.

8. *Gienow, Wilfried/Hellwig, Karlheinz* (Hrsg.): *Prozessorientierte Mediendidaktik im Fremdsprachenunterricht*, Frankfurt: Lang, 1993.

9. *Erdmenger, Manfred*: *Medien im Fremdsprachenunterricht Hardware, software und Methodik*. [Електронний ресурс]. — Режим доступа: [http://englischdidaktik.ewf.uni-erlangen.de/studyguides/downloads/Erdmenger Medien. pdf](http://englischdidaktik.ewf.uni-erlangen.de/studyguides/downloads/Erdmenger_Medien.pdf). — Заголовок з екрана.

10. *GRÜNER, Margit/ HASSERT, Timm* (1992): *Einführung in den computergestützten Sprachunterricht*. München: Goethe-Institut.

11. *Heid, Ulrich*: "Wortschatzlernen mit dem Computer. Was taugen die kommerzialisierten Vokabeltrainingsprogramme?" in: *Sprache und Literatur in Wissenschaft und Unterricht*, 58, 1986, p. 68–84.

12. *Rösler, Dietmar* (2000): "Fremdsprachenlernen außerhalb des zielsprachigen Raums per virtuelle Realität". In: *Fritz, Gerd / Jucker, Andreas*, 2000.

13. *Пометун О.* До питання досвіду впровадження інтерактивних технологій // Антологія адаптованого досвіду. Або для чого існують програми освітніх обмінів. — Рівне, 2004. — С. 133–135.

14. *Engler, Lela-Rose* (2001): "Deutsch lernen über das Internet. Die Möglichkeiten eines didaktischen Chats". [Електронний ресурс] / *Linguistik online* 9, 2/01. — Режим доступа: http://www.linguistik-online.de/9_01/Engler.html. — Заголовок з екрана.

15. *Marx, Nicole / Langner, Michael* (2005): *Einleitung zum Themenheft: Die neuen Medien im Fremdsprachenunterricht. Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* [Електронний ресурс] / 10 (1), 9 pp. — Режим доступа: <http://www.ualberta.ca/~german/ejournal/MarxundLangner.htm>. — Заголовок з екрана.

16. *Steinig, Wolfgang/Frederking, Volker/Berghoff, Matthias/Junger, Werner* (1998): "Fremde im Zug - Fremde im Netz: Ein interkulturelles Schreibprojekt". *Zielsprache Deutsch* 29, ss. 13–24.

ПУТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА СРЕДСТВАМИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Мархева О. Е.

Аннотация

В статье рассматриваются пути формирования иноязычной коммуникативно-профессиональной компетенции будущих учителей иностранного языка средствами

информационных технологий, а именно, определяются возможности внедрения информационных технологий в процесс подготовки будущих учителей иностранных языков, с целью формирования у них всех подкомпетенций, которые входят в состав иноязычной коммуникативно-профессиональной компетенции; условия использования информационных технологий в процессе подготовки будущих учителей иностранного языка.

Ключевые слова: иноязычная коммуникативно-профессиональная компетенция, информационные технологии, компьютерные учебные программы, интернет-проекты.

THE WAYS OF FORMING OF FOREIGN COMMUNICATIVE PROFESSIONAL COMPETENCY OF FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES BY MEANS OF INFORMATION TECHNOLOGIES

Markheva O.

Resume

The article is dedicated to the ways of forming of foreign communicative professional competency of future teachers of foreign languages by means of information technologies. The possibilities of introduction of interactive technologies are determined in the process of preparation of future teachers of foreign languages with the purpose to form in them subcompetencies which are a part of foreign communicative professional competency. The conditions of application of information technologies in the process of preparation of future teachers of foreign languages are also examined in the article.

Keywords: foreign communicative professional competency, information technologies, computer educational programs, internet projects.